

Уважаеми госпожо Кълоне,

Не знам какво ще се случи в края на тази седмица. Винаги съм била оптимистка, но напредването на времето ме изпълва с горчивина и ме кара да се чувствам самотна и угнетена.

Ако всичко завърши така, както се надявам, вие никога няма да получите това писмо. Надявам се, че ще бъда помилвана. В крайна сметка животът ми премина в създаване на приятелства с влиятелни хора. Тогава ще запазя това писмо, за да може някой ден моята единствена дъщеря да разбере каква жена е била нейната майка.

Но ако греша, не ми остава много надежда, че тези страници, погълнали последната седмица от живота ми, ще бъдат съхранени. Винаги съм била реалистка и знам, че когато един случай приключи, адвокатът продължава напред със следващия, без да се обръща назад.

Представям си какво ще стане после. Вие ще сте изключително зает, след като се прочухте като защитник на една военнопръстъпница. Много хора ще потропат на вашата врата да потърсят услугите ви, защото, дори сега да претърпите неуспех, вече постигнахте огромна популярност. С вас ще се свържат журналисти, които

ще се интересуват от вашата версия на събитията, ще започнете да посещавате най-скъпите ресторанти в града и колегите ще ви гледат с уважение и завист. Знаете, че никога не е имало конкретно доказателство срещу мен, само фалшифицирани документи, но вие няма да признаете публично, че сте допуснали да умре една невинна жена.

Невинна ли? Може би това не е точната дума. Никога не съм била невинна, откакто кракът ми стъпи в този град, който толкова много обичам. Реших, че мога да манипулирам всички онези, които искаха да узнаят държавните тайни на една или друга страна. Смятах, че германците, французите, англичаните и испанците няма да могат да устоят на чара ми, но накрая самата аз се оказах манипулирана. Не ме осъдиха за престъпленията, които наистина извърших, като най-голямото от тях беше, че живях като еманципирана и независима жена в свят, управляван от мъжете. Осъдиха ме за шпионаж, при положение че единствената конкретна информация, до която се добирах, бяха някакви шушукания и клюки в салоните на висшето общество.

Да, аз превърнах тези клюки в „тайни“, защото исках да се сдобия с пари и власт. Но всички, които днес ме обвиняват, знаят, че не съм разкрила нищо ново.

Жалко, че никой никога няма да узнае това. Тези пликосе най-вероятно ще се озоват в някой пращен архив, натъпкан с други дела, откъдето навярно ще излязат чак когато вашият наследник или наследникът на вашия наследник реши да поразчисти и да изхвърли старите документи.

Дотогава моето име вече ще е забравено, но аз не пиша, за да остана запомнена. Само се опитвам да раз-

бера самата себе си. Защо? Как е възможно една жена, която в продължение на толкова много години е постигала всичко, което е пожелавала, да бъде осъдена на смърт за нещо така незначително?

В този момент се обръщам назад и разглеждам живота си, давайки си сметка, че паметта е река, която винаги тече в обратна посока.

Спомените са изключително своенравни. Те са обрзът на нещо преживяно, което отново е в състояние да ни стегне за гушата с някой малък детайл или с едва доловим звук. Ароматът на току-що изпечен хляб нахлува в килията ми и ме кара да си припомня дните, когато свободно обикалях из кафенетата. Това ме сломява повече от страха пред смъртта и от самотата, която ме изпълва.

Спомените влачат след себе си демона, наречен меланхолия. О, какъв жесток демон, от който не мога да избягам! Да чуя някоя затворничка как пее, да получа няколко писма от незнайни почитатели, които никога не са ми носили рози и жасмин, да си припомня определена случка от някой град, която навремето съм подминала, без да ѝ обърна внимание – сега това е всичко, което ми е останало от посещенията в една или друга страна.

Спомените винаги побеждават. С тях идват и други демони, дори по-страховити от меланхолията – угризенията, които единствени влизат в тази килия, като изключим моментите, когато монахините решат да дойдат при мен, за да си поприказваме малко. Тези жени не ми говорят за Господ, нито ме упрекват за онава, което обществото нарича „плътски прегрешения“. Обикновено подхвърлят по някоя и друга дума и от ус-

тата ми бликват спомени, чрез които сякаш се опитвам да се върна назад във времето, потопена в тази река, която тече на обратно.

Веднъж една монахиня ме попита:

– Ако Бог ти даде втори шанс, би ли постъпила по различен начин?

Отвърнах утвърдително, но в действителност не съм сигурна така ли е. Знам само, че сега сърцето ми е като призрачен град, населен със страсти, възторг, самота, срам, гордост, предателства, тъга. Не успявам да се освободя от нищо дори когато се самосъжалявам и плача тихо.

Аз съм жена, родена в неподходящо за нея време, и това не може да бъде поправено. Нямам представа дали в бъдеще ще си спомнят за мен, но ако случайно ме помнят, дано никога не виждат в мое лице жертва, а човек, който се е осмелил да пристъпи напред и неустрашимо е платил цената, която е трябвало да бъде заплатена.

Веднъж, когато бях във Виена, се запознах с един човек, който имаше огромен успех както сред мъжете, така и сред жените в Австрия. Казваше се Фройд, но не помня малкото му име. Хората го обожаваша, защото той даваше възможност на всички ни да бъдем отново невинни – според него вината за нашите грешки принадлежеше изцяло на родителите ни.

Сега се опитвам да проумея къде сбъркаха моите родители, но не мога да обвиня семейството си за нищо. Адам и Анче Зелле ми дадоха всичко, което можеше да бъде купено с пари. Имаха шапкарница и инвестираха спечеленото в петролния бизнес доста преди другите да осъзнаят колко важен може да се окаже той. Изпратиха ме в частно училище, учих танци, вземах уроци по езда. Когато разни хора започнаха да ме обвиняват, че съм „лека жена“, баща ми написа книга в моя защита – нещо, което не биваше да прави. Моите занимания ме правеха щастлива и аз не се притеснявах от хорското мнение. Книгата му само привлече повече внимание към обвиненията, че съм проститутка и лъжкиня.

Да, аз бях проститутка, ако под тази думи се разбира жена, която в замяна на ласки и удоволствия получава услуги и скъпоценности. Да, аз бях лъжкиня, но

толкова импулсивна и неконтролируема, че често забравях какво съм говорила преди и трябваше неимоверно да напъвам ума си, за да не се изложа.

За нищо не бих могла да упрекна моите родители. Може би само за това, че се родих в неподходящ град – Леуварден. Повечето от холандските ми сънародници дори не бяха чували за него, защото там никога нищо не се случваше и всичките дни бяха напълно еднакви. Още на тринайсет-четиринайсет години разбрах, че съм красива, защото моите приятелки обикновено ми подражаваха.

През 1889 г. късметът изневери на семейството ни – Адам фалира, а Анче се разболя и почина две години по-късно. Родителите ми не искаха да страдам от това, което ни сполетя, и затова ме изпратиха на училище в друг град, Лайден, абсолютно убедени, че заслужавам възможно най-доброто образование. Смятаха, че трябва да стана детска учителка, докато чакам да се появи подходящият мъж и съпруг – човек, който да се погрижи за мен. В деня на отпътуването ми мама ме повика и ми даде пакет със семена.

– Вземи това със себе си, Маргарета.

Маргарета. Маргарета Зелле беше истинското ми име, но аз просто го ненавиждах. Имаше толкова много момичета, които се казваха така заради една известна и уважавана актриса.

Попитах за какво са ми тези семена.

– Това са семена от лалета, символа на нашата страна. Но в случая представляват нещо повече, защото те са всичко онова, което трябва да научиш. А то е, че от тях винаги ще поникнат лалета и нищо друго, независимо че в момента не можеш да ги отличиш от семена-

та на останалите цветя. Колкото и да искат, те никога няма да се превърнат в рози или в слънчогледи. Ако се опитат да отрекат собствената си природа, просто ще загинат.

Затова трябва да се научиш да следваш съдбата си с радост, каквото и да те сполети. Цветята разкриват своята хубост, когато разцъфнат. Тогава и другите ги оценяват. Скоро след това умират и оставят своите семена, за да може други цветя да продължат Божието дело.

Мама постави семената в една торбичка, която още преди няколко дни я бях видяла да тъче с голямо старание въпреки болестта си.

– Цветята ни учат, че нищо не е вечно – нито красотата, нито фактът, че увяхват, защото те ще дадат нови семена. Помни това, когато изпитваш радост, болка или тъга. Всичко отминава, остарява, умира и се възражда.

През колко бури се наложи да премина, за да разбера казаното от нея! Тогава думите ѝ ми се сториха лишени от смисъл, защото бях толкова нетърпелива да се махна от онзи задушаваш град с неговите еднакви дни и нощи. Днес, докато пиша това, осъзнавам, че майка ми е говорела и за себе си.

– Дори и най-високите дървета израстват от семенца като тези тук. Не го забравяй и не се опитвай да ускоряваш хода на времето.

Тя ме целуна за „сбогом“ и баща ми ме откара на гарата. По пътя до там почти не говорихме.

Всички мъже в моя живот ме даряваха с радост, бижута или място в обществото. Никога не съм съжалявала, че ги познавам. С изключение на първия – директора на училището, който ме изнасили, когато бях на шестнайсет години.

Той ме повика в кабинета си, заключи вратата, пхна ръката си между краката ми и започна да мастурбира. Нямах как да избягам и със задавен глас казах, че нито е времето, нито мястото за такива неща, но той млъчеше. Изблъска някакви книжа от бюрото си, метна ме отгоре по корем и рязко проникна в мен. Бързаше, сякаш се страхуваше от нещо, може би се страхуваше някой да не отключи и да ни заvari там.

Майка ми ме беше поучавала в разговори, изпъстрени с метафори, че интимностите с мъжа трябва да се случват само когато има любов и когато тази любов е за цял живот. Излязох от кабинета смутена и уплашена. Бях решила да не казвам на никого, но в някакъв момент едно от момичетата, с които си приказвахме, сподели какво е преживяло. Така узнах, че същото се е случило на още две от тях, но на кого трябваше да се оплачем? Рискувахме да ни изключат от училището и да ни върнат у дома, без да можем да обясним на родителите си причината за изгонването ни. Оставаше ни

само да си мълчим. Аз лично се утешавах с мисълта, че не съм единствената.

По-късно, когато вече се бях прочула в Париж с екзотичните си танци, момичетата разказаха за случилото се на други момичета и не след дълго целият Лайден знаеше. По онова време директорът се беше пенсионира и никой не смееше да му потърси сметка. Напротив! Някои му завиждаха за това, че е бил с най-прославената танцьорка.

От този момент нататък започнах да свързвам секса с нещо машинално, което няма нищо общо с любовта.

Но в Лайден беше дори по-лошо, отколкото в Леуварден. Там се намираше известната педагогическа школа за детски учителки. В този град човек бе под постоянно наблюдение и имаше шепа хора, които нямаха с какво да се занимават, освен да се ровят в живота на другите. Веднъж, за да убия скуката, започнах да чета обявите в един вестник, издаван в съседния град. И ето какво открих:

Рудолф Маклауд, офицер от холандската армия с шотландски произход, понастоящем на служба в Индонезия, търси млада жена, с която да сключи брак и да живеят в чужбина.

Това беше моето спасение! Офицер. Индонезия. Далечни морета и екзотични светове. Край на консервативна Холандия, изпълнена с предразсъдъци и скука. Отговорих на обявата и пяхнах в плика своя снимка – най-хубавата, най-чувствената, с която разполагах. Не знаех, че идеята за обявата е била на някакъв приятел на офицера, който просто искал да се пошегува с него. Също така не знаех, че моето писмо ще е последното от общо шестнайсет получени.

Той дойде на срещата така, сякаш се беше приготвил за война – в пълна бойна униформа и сабя на кръста, а дългите му мустаци бяха намазани с брилянтин. Те прикриваха донякъде грозотата му, както и липсата на обноски.

На първата ни среща си говорихме за незначителни неща. Молах се той да се върне и молитвите ми бяха чути. Само след седмица отново дойде. Моите приятели ми завиждаха, а директорът изглеждаше отчаян – може би още копнееше за някой ден като онзи. Усетих, че Рудолф мирише на алкохол, но не отдадох голямо значение на това, смятах, че навярно се дължи на притеснението да се изправи пред момиче, което другите смятат за най-красивото в класа.

На третата ни среща той поиска да се ожени за мен. Индонезия. Армейски капитан. Далечни пътешествия. Какво повече можеше да иска от живота една млада жена?

– Ще се ожениш за мъж, който е с двацет и една години по-стар от теб? Той знае ли, че не си девствена? – попита ме едно от момичетата, което беше преживяло същото с директора на училището.

Не казах нищо. Прибрах се вкъщи, Рудолф почти телно поиска ръката ми, а семейството ми взе заем от съседите, за да ми осигури зестра. Оженихме се на 11 юли 1895 г., три месеца след като бях прочела обявата във вестника.